

'Mens, kom tevoorschijn'

Vanaf onze geboorte tot en met onze dood komen we in aanraking met een oneindige reeks gewenste en ongewenste levensveranderingen. Hoe ontdekken of ontwikkelen we de veerkracht die nodig is om ons leven vol te leven, onze unieke bijdrage te kunnen leveren, onze roeping te vinden?

In een reeks van zes interviews gaan Klaartje van Gasteren, Marnix Reijmerink en Jakob van Wielink - en Leona Aarsen voor het eerste portret - in gesprek met bekende internationale denkers die allen laten zien dat in het ontdekken en herkennen van onze kwetsbaarheid ook de weg naar ons talent en potentieel ligt. Sommigen van hen moesten ervaringen doorstaan die te groot lijken om te kunnen overleven.

Zes verhalen van zes mensen die tevoorschijn zijn gekomen en die de lezer uitnodigen en uitdagen datzelfde te doen.

Interview met Kim Phuc Phan Thi,
het napalmmeisje

Meeliften op de liefde

Onze diepste ervaringen rondom pijn, rouw en strijd kleuren – net als onze ervaringen met liefde, nabijheid en acceptatie – onze spirituele ervaringen. Onze diepste wonden kleuren ook onze beleving van geloof en God. De manier waarop onze opvoeders bij kleine en grote levensgebeurtenissen spraken over God en het geloof, werkt door op volgende generaties.

AUTEURS: LEONA AARSEN & JAKOB VAN WIELINK

Als coach en therapeut komen we in onze praktijken alle mogelijke invullingen en interpretaties van geloof tegen. Zo is er de cliënt die zich atheïst noemt en geen zin of nut in het leven ziet. Er is de cliënt die streng gereformeerd is opgevoed en al lang geleden de last van onhaalbare geboden van zich afgeschud heeft – en toch dagelijks last heeft van zijn ‘calvinistische’ inborst. Er is de cliënt voor wie God een eisende, nietsontziende, straffende macht is. Er is de cliënt voor wie God een dagelijkse realiteit is in de vorm van een liefhebbende, opofferende, rechtvaardige en milde vader. Steeds noemen ze hetzelfde woord: ‘God’. Maar ze hebben het niet noodzakelijkerwijs over hetzelfde.

Van binnen naar buiten werken

Mensen helen op hun eigen manier. In hun zoektocht naar heelheid kiezen onze cliënten

verschillende wegen en manieren. Voor sommigen is het toegewijd en gefocust werken aan een doel helend; voor anderen juist het loslaten van werk. Voor sommigen is kunst helend. Voor anderen zijn dat in de eerste plaats mensen. Er zijn mensen voor wie de stilte helend werkt. En voor weer anderen is het een diepe verbondenheid met en zich gedragen weten door God.

Ongeacht onze eigen geloofsovertuiging - of gebrek daaraan - hebben wij als professioneel begeleiders de taak om het narratief van onze cliënten te verstaan en met hen te onderzoeken wat voor hen helend werkt. Hoe verhouden binnen – beleving, overtuigingen, emoties – en buiten – de subjectieve werkelijkheid om ons heen – zich tot elkaar? Hoe verhouden hemel en aarde zich tot elkaar? En hoe is de hemel een weerspiegeling van de aarde? Hoe zijn

geloof en God een zegen of juist een vloek in de levens van onze cliënten? En wat is er voor hen nodig om vreugde en vrede te vinden? De mens wordt door onderzoekers als Karen Armstrong (2003) gezien als een principieel religieus wezen. We zouden religie kunnen verstaan als “de menselijke omgang met het ondoorgroendelijke geheim van ons bestaan, en anderzijds als de eredienst aan de verondersteld ‘laatste oorzaak’ daarvan: de Almachtige, het Hogere, het Oneindige, God, JHWH, Allah, of welke naam we daaraan ook geven” (De Roos & Van Wielink, 2018). Hoe we het ook bezien, veel van onze cliënten zullen bij de belangrijke vragen waarvoor ze staan, ook bij de betekenis

van die vragen in dat grotere perspectief stilstaan. We ontkomen er dus niet aan ook onszelf op dat

perspectief te bevragen. Hoe vinden onze cliënten hoop en geloof? Hoe vinden wij dat als begeleiders? We worden geleid langs verschillende narratieven, levensverhalen van mensen die zijn opgetekend om te delen, antwoorden te vinden, hoop te geven.

Een van deze narratieven is van Kim Phuc Phan Thi, ‘*het napalmmeisje*’. Zij is het meisje op de iconische Pulitzer-winnende foto dat gillend van pijn en angst op Route 1 van Trang Bang rent voor haar leven. De Vietnamese burgeroorlog en het napalmbombardement op 8 juni 1972 hebben niet alleen de kleren en de huid van dit negenjarig meisje verbrand, de terreur van de oorlog is ook in haar ziel gekropen. Tientallen jaren na het bombardement was zij in de greep van een verlammende angst en haar hart was verbitterd, “negenenhalf op een hopeloosheidschaal van tien”, schrijft ze in haar ontroerende boek *Het napalmmeisje*. Er was zo veel onbegrip, zo veel boosheid, zo veel onbeantwoorde vragen. Waarom is het paradijs van haar kindertijd, op een plek dat een schitterend toevluchtsoord was waar alles

in overvloed aanwezig was, in een hel veranderd? Waarom zij? Waarom die wreedheid, zo letterlijk alles verterend?

Een jarenlange opname in het ziekenhuis, brandwondenbaden die zo pijnlijk waren dat ze steeds flauwviel – de hel op aarde, noemt ze dat zelf – en zestien chirurgische ingrepen zorgden ervoor dat Kim Phuc in leven bleef. Het lijden was zo groot dat haar ouders baden voor haar overlijden, om verlost te worden van de pijn. Tegen alle verwachtingen in herstelde Kim Phuc lichamelijk voldoende om weer naar huis te kunnen. Thuis wachtte haar de ontgoocheling: door haar ‘anders’ zijn meden andere

kinderen haar. De pijnlijke overtuiging dat “niemand ooit van me zal houden” schoot diep wortel in haar. Tientallen jaren

was haar identiteitsbepalende vraag: “Wie wilde nu een vrouw met een tragisch verleden, met een huid als een buffel, die waarschijnlijk geen kinderen kon krijgen?”

Kennismaking met het christelijke geloof

Als we Kim Phuc spreken, is ze een volwassen vrouw van 55. Ze is echtgenote, moeder van twee volwassen zoons, oma, goodwill ambassadeur voor UNESCO, auteur van het boek *Fire Road* (in het Nederlands vertaald als *Het napalmmeisje*) en heeft ze zes eredoctoraten. En bovenal: “Ik heb vrede, vreugde en genezing gevonden, niet alleen voor mijn lichaam, maar in de eerste plaats voor mijn hart. Mijn verlangen naar vrede voor mijn gekwelde ziel leidde me, via een zoektocht langs goden die ik om redding vroeg en die het allemaal lieten afweten, naar Jezus. Op mijn negentiende – na een aantal mislukte pogingen om Vietnam te ontvluchten, op het moment dat ik een dieptepunt bereikte en dood wilde – vond ik in de bibliotheek van Saigon het *Nieuwe Testament*. Daarin las ik over Jezus als de weg, de waarheid en het leven. Een Jezus die geleden heeft

“Of course love is never earned.
It is a grace we give one another.”

Rachel Naomi Remen

en dat lijden trouw droeg omdat Zijn lijden een doel had. Ik wilde daar meer van weten en strekte mijn hart uit naar Jezus, zodat Hij me zou helpen om de zin van mijn pijn te zien en mijn littekens te aanvaarden. Langzaam, maar zeker, maakten mijn angst, woede en verbittering plaats voor vrede, liefde en vergeving.”

De vele gezichten van God

“Gods aanwezigheid in mijn leven is geen onbegrijpbaar spiritueel gevoel, maar krijgt gestalte in de mensen die mij met liefde omringen”, zegt Kim Phuc. Zo is God bijvoorbeeld het gezicht van Thuy, een vrouw die als gebedsverhooring op haar pad komt en die Kim Phuc leert en voorleert hoe een persoonlijke, intieme relatie met God in het dagelijks leven eruitziet. Haar houvast, terwijl haar familie haar uitstoot vanwege haar nieuwe geloof en ze daarmee zonder geld en eten komt, is de Bijbeltekst: “Maak je dus geen zorgen voor de dag van morgen, want de dag van morgen zorgt wel voor zichzelf.” En opnieuw komt in haar diepste nood, als ze denkt dat het niet veel erger kan worden, God naar haar toe in de persoon van een Duitse journalist. Hij krijgt het voor elkaar om Kim Phuc, onder het voorwendsel van een chirurgische operatie, naar Duitsland te krijgen. God laat zich zien in de minister-president van Noord-Vietnam, Bac Dong. Om te ontsnappen aan de dwang van de Vietnamese overheid die Kim Phuc inzetten voor hun antioorlogpropagandadoelen, regelt hij dat zij in Cuba mag studeren.

Een Cubaans meisje, Yami, nodigt haar uit bij haar ouders thuis. Dit gezin neemt haar op als dochter en ze mag hen ‘mammie’ en ‘pappie’ noemen. Dat wat ze mag ontvangen, is zowel praktisch als emotioneel: liefde, acceptatie, lange gesprekken en zachte massages voor haar littekens. “Ze zorgden voor me alsof ik bij het gezin hoorde. En doordat ik me bij hen zo gewaardeerd wist, groeide ook mijn gevoel voor eigenwaarde.” Haar gevoel van eigenwaarde geneest verder als ze Toan ontmoet, een Noord-Vietnaamse die in Cuba studeert om aan de armoede te ontvluchten. Zijn tedere

aandacht voor haar pijn en zijn onzelfzuchtige liefde voor haar maken Toan de juiste man voor haar en een spiegel van Gods liefde voor haar.

Betekenisgeving en roeping

Tegen alle verwachtingen in vindt Kim Phuc acceptatie, intimiteit en toewijding in haar relatie met haar man. Samen vluchten ze naar Canada, waar Kim Phuc de puzzel van haar leven steeds completer ziet worden. “In Canada nam ik het besluit dat ik niet meer in angst wilde leven. Ik weigerde me te verstoppen. Opnieuw inspireerde de *Bijbel* me en liet die me zien dat ik niet als slaaf van mijn angst hoefde te leven.”

Tegenslag en lijden leren Kim Phuc om nog meer op God te vertrouwen en alles van Hem te verwachten. “Ik had een vrede gevonden die dieper ging, die niet afhankelijk was van externe omstandigheden”, schrijft Kim Phuc hierover. De zaligsprekingen bieden haar troost in haar moeite: “Gelukkig wie honger en dorsten naar gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden.”

Ze besluit om haar schaamte om te zetten naar een krachtig instrument om haar verleden en pijn hoop en troost te laten zijn voor anderen. De schaamte en de haat voor het naakte, verbrande meisje heeft plaatsgemaakt voor mildheid en compassie, alsof ze met Gods ogen naar zichzelf kon kijken: dat arme, arme kind toch.

Vergeven is niet moeilijk

Vergeving was een van de zwaarste beproevingen op haar weg van heling, vertelt Kim Phuc. Lang voordat ze haar huidige man ontmoet, leest Kim de opdracht van Jezus in de Bijbel: “Heb je vijanden lief, wees goed voor wie jullie haten, zegen wie jullie vervloeken, bid voor wie jullie slecht behandelen.” Kim is op dat moment vol ongeloof en razernij: “Dit kan niet kloppen, dacht ik. Ik heb het vast niet goed begrepen. Weet God wel hoeveel vijanden ik heb?!” Het lijstje van vijanden is inderdaad

lang: alle mensen die betrokken waren bij het napalmbombardement, van de gezaghebbers die de strategie hebben bepaald, de commandanten die het bevel voor de luchtaanvallen hebben gegeven, tot de piloten die de bommen hebben gegooid en de communistische functionarissen die haar haar dromen hebben ontnomen. Vergeving was ondenkbaar voor Kim: "Er was mij veel aangedaan en ik was bang dat als ik de daders vergaf, ik daarmee hun overtredingen zou bagatelliseren of zelfs goedkeuren. Als ik niet voor mezelf opkom, dacht ik, hoe krijg ik dan gerechtigheid?"

Jaren van wrok en woede, van 'ja-maar's' en 'nee's' tegen vergeving, komen abrupt tot hun einde in 1996, wanneer Kim in Washington op de jaarlijkse veteranendag voor het Vietnam Veterans Memorial spreekt. Daar ontmoet ze John Plummer, de kapitein die het bevel had gegeven voor het napalmbombardement. Op dat moment maakt Kim Phuc de radicale keuze dat zij verder wil gaan op de weg van leven, vrede en vreugde – en daar hoort vergeving bij. Ze spreekt haar vergeving naar John uit. De eerste, belangrijke stap is gezet. Voor het vergeven van de honderden mensen op de lange lijst van 'vijanden' krijgt Kim wederom bemoediging en kracht uit de Bijbel. Daarin leest ze "Roep mij aan, en ik zal je antwoorden, ik zal je grote, wonderlijke dingen bekendmaken, dingen die je volkomen onbekend zijn." Kim Phuc had geen idee hoe ze al deze mensen kon vergeven en legde haar worsteling bij God neer. En hoe meer ze om wijsheid vroeg, hoe meer ze merkte dat ze haar vijanden niet meer vervloekte, maar voor hen ging bidden. En op een bepaald moment realiseert ze zich dat hoe meer ze bad, hoe opgewekter ze zich voelde, hoe meer vreugde en lichtheid kwam. "Mijn lijstje met vijanden was een gebedslijst geworden, en mijn woede had een staakt-het-vuren afgekondigd", schrijft Kim hierover in haar boek. Ze zegt met een glimlach: "Het hart doet nog wel eens pijn, er zijn emoties natuurlijk. Maar vergeven is niet meer moeilijk. Het is een dagelijkse oefening. Ik ervaar veel vrede, er is rust in mij. Hoe

meer tegenslag, hoe meer geloof. God gaf me zo veel, dat ik er stil van ben. Ik omarm alles wat er is."

Een van de meest gekwelde oorlogsslachtoffers is nu een van werelds meest bekende pleitbezorgers van vrede. Het lijden van Kim Phuc is nu een schitterend puzzelstukje in het grotere verhaal waarin pijn een hoger doel dient. "De vraag 'Waarom ik?' heeft plaatsgemaakt voor dankbaarheid: voor alle dagen van mijn leven, ook de donkere. Ik heb door mijn pijn en strijd mijn roeping gevonden die gaat over hoop kunnen bieden aan kinderen en oorlogsslachtoffers die lijden. Om naast hen te staan en mee te voelen in hun pijn. Om hen te laten zien hoe je in het doorzetten vrede en vreugde kunt vinden."

Kim Phuc is niet ondanks maar dankzij haar levensverhaal een vrouw die het verschil wil en kan maken. Haar verhaal is voor ons ook een krachtige getuigenis dat het leven slechts in zijn compleetheid werkelijk betekenisvol is, met zowel de fijne als de pijnlijke dagen: *"Perhaps winning requires that we love the game unconditionally. Life provides all pieces. When I accepted certain parts of life and denied and ignored the rest, I could only see my life a piece a time – the happiness of a success or a time of celebration, or the ugliness and pain of a loss or a failure I was trying hard to put behind me out of sight. But like the dark pieces of a puzzle, these sadder events, painful as they are, have proven themselves a part of something larger. What brief glimpses I have had of something hidden seem to require accepting as a gift every last peace"* (Remen, 2006, p.170).

Het antwoord is altijd liefde

'Wat de vraag ook is, het antwoord is altijd liefde', gelooft Kim Phuc. Dat is ook haar raad aan begeleiders die met mensen werken die pijn en strijd ervaren: 'maak je niet druk om je professe, of je de juiste interventies inzet. Geef liefde. Laat anderen, die onvoldoende liefde in zich hebben, meeliften op jouw liefde. Zodat ze zich gedragen weten'.

Wat Kim Phuc ons, begeleiders, leert, is een zeer fundamentele vorm van menselijkheid, voorbij specifieke (geloofs)overtuigingen. Deze menselijkheid geeft ons de zekerheid dat er geen enkele ervaring of geloofsovertuiging van onze cliënt bestaat, waarin we elkaar niet zouden kunnen ontmoeten, dat er geen angst is die we niet zouden kunnen begrijpen en dat er geen lijden is waar we niet om zouden kunnen geven. Omdat onze menselijkheid ons verbindt. Dat we in onze liefde het meest wezenlijke geven wat een mens aan een ander kan geven op weg naar heling en herstel. ■

Reageren? redactie@tvc.nl

Leona Aarsen is coach, register counsellor, BCZ® registertherapeut en EMDR Master Practitioner. Ze werkt met hoogopgeleide professionals rondom de thema's stress, burn-out, depressie en trauma.

www.anderzverder.nl

Jakob van Wielink is internationaal opleider en begeleider in (persoonlijk) leiderschap, als executive coach verbonden aan IMD Business School (Zwitserland) en staf lid van het Portland Institute for Loss and Transition (VS).

www.jakobvanwielink.com

Referenties

- Armstrong, K. (2003). *Een geschiedenis van God*. Amsterdam: Ambo/Anthos.
- Phan Thi, K. (2018). *Het napalmmeisje: Haar leven van vuur naar vrede*. Utrecht: Boekencentrum.
- Remen, R. (2006). *Kitchen table wisdom: Stories that heal*. New York: Penguin Books.
- Roos, S. de, & Wielink, J. van (2015). De pastor en de coach: Religieuze aspecten van coaching. *Tijdschrift voor coaching*, 11(4), 5-9.
- Schaap-Jonker, H. (2017). *Breekbaar verbonden: Hechtingsproblemen en geloofsvertrouwen*. Utrecht: Boekencentrum.

ASSOCIATIE VOOR COACHING

1-daagse opleidingen

Coachen van Teamontwikkeling - 3-10-2018

Je maakt kennis met het verSMARTen van coaching, de fases in teamontwikkeling en de teammix. Ook ga je aan de slag met het in kaart brengen van beelden en cultuurpatronen van het team.

De Kunst van het vragen stellen - 31-10-2018

Je ontwikkelt inzicht in je eigen patronen in het vragen stellen, je oefent in effectief vragen stellen, je leert middels je vraagstelling aan te sluiten bij belevingswereld van de ander.

Afspreken en Aanspreken - 20-11-2018

Je gaat aan de slag met het analyseren van je valkuilen bij het maken van afspraken, afspraken SMART maken, oefenen in het aanspreken, vier interactieniveaus leren kennen en toepassen.

Coachend Ondernemen - 27-11-2018

Je maakt kennis met de verschillende facetten van het ondernemen. Je komt erachter wat je sterke en minder sterke kwaliteiten als ondernemer zijn. Daarnaast ga je aan de slag met het maken van een businessplan, klant profielschets en elevator pitch. Ook wordt er gekeken naar externe factoren. Tot slot ga je ook aan de slag met het maken van een verdienmodel.

Voor meer informatie of inschrijven zie onze website.

